

ՄԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳԻՒԴԵՐ

Նովո-Սարատովկա գիւղը ընկնում է Գանձակից մօտ 96 փերսո գէպի արեւմուտք։ Սա կոչւում է նաև Փնտխու, (Կազնուտ) թերևս շուրջը գտնուած կողմիների պատճառով։ Գիւղի մօտ մի փոքրիկ եկեղեցու աւերակ կայ, Ռե (1558) թուականը կրող խաչաքարերով։ Գետն կից քարերից միմի վրայ մի մարդ է քանդակուած, ձեռին մի փունջ բռնած։ Քնակիչները որ 1844 թուին Սարատովի նաւանդից գաղթած են եղել Լուս գաւառում, իշ. Սրբբեանի կալուածքը, 1850 թուին փաբանիկ են այտեղ։ Ընդամէնը 177 տուն են, 591 ար. 508 իգ. իմրտին 1099 հօգի, որից՝ 375 ար. 331 իգ. մալական են, 92 ար. 72 իգ. սուրբաւնիկ, 134 ար. 125 իգ. պրիզուն։

Նովո-Իվանովկա. գաւառիս արեւմտեան կողմի փերջին գիւղն է, Գանձակից 103 փերսո հեռու։ Սրա տակմանում, Գեմիրդաղի մօտ գտնուում է մի եկեղեցու աւերակ, որ կրում է Սպիտակ եկեղեցի անունը, որա անունով էլ այս գիւղը շատ անգամ կոչւում է Ել-քիլիսա (Սպիտակ եկեղեցի)։ Ուստ աղանդաւորները փաբանակուել են այտեղ 1853 թ. գալով մատամբ Համախու գաւառի Զիրանի գիւղից, մատամբ էլ Տամբովի և Սարատովի նաւանդներից։ Ընդամէնը 145 տուն են, 544 ար. 406 իգ. իմրտին 950 հօգի, որից 399 ար. 321 իգ. մալական, 38 ար. 34 իգ. բաբախտ, 105 ար. 49 իգ. սուրբաւնիկ։

Ռուսաց-Պարիս (Ռոբիս).— Գտնւում է Հայոց Պարիսի մօտ, նախկին Հայոց Պարիսի տեղում, ուր կայ մի աւերակ եկեղեցի և հանգստաբան։ Չորս կողմից պատած է լեռներով, որոնք ծածկուած են հասարակ և պողատու ծառերով։ Ումրաղ գիւղը բաղկացած է երկու գուղընթաց, երկար փողոցներից, տները միմեանցից անջատուած են և ունին ընդարձակ բակեր, որոնց

մէջ կան ջրհորներ: Գիւղն ունի միմիայն երկու աղբիւր: Գիւղի մաս, լեռան լանջին գտնուած է Կաշատակ անուն հարց տխտատեղին:

Քնակիչները ռուս աղանդաւոր՝ մալականներ են, որ զաղթել են այտտեղ Ֆամբուի նահանգից, միառժամանակ մնալով նաեւ Զանգեզուրի գաւառի Քաղարչայ և ապա Զիրբայէլի գաւառի Ղարաբալտի գիւղերում: Բոլորը 141 տուն են, 331 ար. 316 իգ. ի միասին՝ 647 հոգի: Հողը պատկանում էր Մելիք-Քէկարեանին, որից 1888 թուին արքունի գանձարանից փոխառութիւն անելով զնեղ են:

Միխայիլովկա. — Գտնուած է Հաճիգենտ ամարանոցից մաս 3 սերստ հեռու դէպի հարաւ. մի փոքրիկ հարթութեան վրայ: Փողոցի երկու կողմում տնկուած են ծառեր: Գիւղը հիմնուած է 1870 թուին և ոչ մի նշանաւոր բան չունի բացի նրանից, որ մեզմ կիլիմայ և բուսականապէ լաւ բնակարաններ ունենալով ամարանոց է դարձած: Գիւղին կից անտառ չկայ: Քնակիչները 28 տուն են, 70 ար. 61 իգ. իմիասին՝ 131 հոգի, որից 3 ար. 1 իգ. տաւրաբրքեաւոյի են, 34 ար. 33 իգ. մալականներ, 15 ար. 19 իգ. բաբախտ, 6 ար. 2 իգ. սարքաւիկ, 10 ար. 5 իգ. սրբիդուններ:

